

לעתיד לבא גם מצות תרומה תתבטל, אלא צריך לומר דקאי לימות המשיח קודם התחיה הכללית, כדאיתא ביומא (ה' ע"ב) "כיצד מלבישן לעתיד לבא לכשיבואו משה ואהרן עמהם".

[ו] אמנם לפירוש השני אין ראיה משם, דגם לעתיד לבא תנהג מצות תרומה לאותן האנשים שיהיו אז שלא על ידי תחיית המתים, אלא דמסוגיה דיומא הג"ל מוכרח כדבריו דמשה ואהרן יחיו לימות המשיח.

כח הדיבור²⁸

"יהודה בריה דר' חייא חתניה דר' ינאי הוה אויל ויטיב בבי רב, וכל בי שמיני הוה אתי לביתה, וכי הוה אתי הוה קא חזי קמיה עמודא דנורא. יומא חד משכתי שמעתא, כיון דלא חזי ההוא סימנא אמר להו רבי ינאי כפו מנתו (כדממלצלים דמייצין צכפיית המטה), שאילמלי יהודה קיים לא בימל עונתו. הואי כשגגה שיוצא מלפני השליט ונה נפשיה" (כתובות ס"ב, ב')

הנה בכל מקום שמצינו כי ברכותיהן וקללותיהן של צדיקים מתקיימות, הטעם פשוט, כי רצון יראיו יעשה (תהלים קמ"ה י"ט). אבל הכא א"א לומר כן, דהא לא היה רצונו כלל שימות?!

ומוכח מכאן דהדיבור של פה קדוש פועל בטבע, אפילו בלי שום כונה, כמ"ש (ישעיה נ"א, ט"ז): ואשים דברי בפוך לגטוע שמים וליסד ארץ, והוא כמו הגרזן החוצב גם בלא כונה, רק מטבעו, כן הוא גם דיבור האדם.

אלא שאם טימא שפתיו בדיבורים אסורים הוחלש כוחו, כמו הסכין שעלה עליו חלודה הרבה, שאין בכוחו לחתוך עד שיסירו החלודה ממנו.

אברהם אב המון גוים²⁹

ברכות ל"ב: "ואעשה אותך לגוי גדול, א"ר אלעזר, אמר משה לפני הקב"ה, רבש"ע, ומה כסא של שלש רגלים אינו יכול לעמוד לפניך בשעת כעסך, כסא של רגל אחד לא כל שכן". וקשה, למה הוא של רגל אחד, הרי גם בני מרע"ה הן מזורע אברהם יצחק ויעקב

ו"מה כסא של שלש רגלים אינו יכול לעמוד לפניך וכו', כסא של רגל אחד לא כש"כ". וקשה הרי גם בני מרע"ה הן מזורע אברהם יצחק ויעקב

בשעת כעסך, כסא של רגל אחד לא כל שכן". וקשה, למה הוא של רגל אחד, הרי גם בני מרע"ה הן מזורע אברהם יצחק ויעקב, ועיי"ש במהרש"א.

והנה מצינו בתפילת נחמיה (נחמיה ט', ז'): "אתה הוא וגו' אשר בחרת באברם, והוצאתו מאור כשדים ושמת שמו אברהם", ונראה מזה, כי שימת שם אברהם היה דבר גדול מאד, ובודאי יש בזה דברים געלמים, אבל מ"מ צריך להבין גם פשוטן של דברים, ונראה ביאורו, כי עד אז היה שייך להאומה שיצא ממנה, ומעת הושם שמו אברהם נעשה לאומה בפני עצמו, ועל זה יורה שם אברהם, ככתוב (בראשית י"ז, ה'): "כי אב המון גוים נתתיך". ומפני זה אנו מזכירין בתפילותינו, רק שמות אברהם, יצחק ויעקב, ולא שמות הצדיקים שקדמו להם, כמו נח, שם ועבר, אף שהגנו מיוצאי חלציהם, מפני שהתחלת אומתנו היא מאברהם, ואין שייכות לאומתנו לשם ועבר.

התחלת אומתנו היא מאברהם, ואין שייכות לאומתנו לצדיקים שקדמו להם

ומה שאמר הקב"ה למרע"ה (שמות ל"ב, י'): "הניחה לי ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול", פירושו שיבטל ח"ו את האומה, וממשה תתחיל אומה אחרת חדשה

והניחה לי ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול", פירושו שיבטל ח"ו את האומה, וממשה תתחיל אומה אחרת חדשה

פירושו שיכלה רק את האנשים, אלא שיבטל ח"ו את האומה, וממשה תתחיל אומה אחרת חדשה, ואם כן אין שייכות להאומה החדשה אל אברהם יצחק ויעקב, כמו שאין אנו שייכים לשם ועבר, ולא יהיה אלא כסא של רגל אחד.

הכל בידי שמים חוץ מצנינים ופחים³⁰

אוצר החכמה
מס' 1234567

כתבו תוס' דביד אדם להמית עצמו, ולולי דבריהם היה א"ל דאין בידו להמית עצמו אא"כ נגזר עליו שיהרג מהא דאמרינן "אל יעמוד אדם במקום הסכנה"

(שבת ל"ב ע"א), אלמא יכול אדם לשמור עצמו מן הפורענות? ותירץ התם, "מן הפשיעה יכול לשמור עצמו, דהא ודאי שבידו להמית עצמו וכו', אבל צינים ופחים לעולם לא יבאו עליו באונם אם רוצה להיזהר" — עכ"ל. ומה שכתב דודאי שבידו להמית עצמו, לולי דבריהם היה אפשר לומר, דאין שום חילוק בין עצמו לאחר, דכמו שאין ביכולתו להרוג אדם אחר, אלא א"כ נגזר על פלוני שיהרג, ה"נ אין בידו להמית את עצמו, אלא אם כן נגזר עליו שיהרג, ומכל מקום הרוצח חייב מיתה. וז"ל הרמב"ן פר' לך בפרסוק "כי גר יהיה זרעך" (ט"ו, י"ג): "ודע והבן כי האיש שנכתב ונחתם בראש השנה להריגה, לא ינקה הלסטים ההורגו, בעבור שעשה מה שנגזר עליו, הוא רשע בעונו ימות ודמו מיד הרוצח יבוקש" — עכ"ל. והוא הדין להורג את עצמו, ודאי נגזר עליו בראש השנה שיהרג, דאם לא כן לא היה יכולת בידו להרוג את עצמו, כמו שאין ביכולתו להרוג אחרים אם לא נגזר עליהן מיתה, ומכל מקום רשע הוא שהרג את עצמו, כאילו הרג אחרים, ועל כן אסור לאדם להעמיד את עצמו במקום סכנה, כמו שאסור להעמיד אחרים במקום סכנה, ואין שום הבדל בין עצמו לאחר.

ובגליון תוס' שם הקשו מהא דתנן "על כרחך הא דתנן "על כרחך אתה חי" — לפי הנ"ל הדברים כמשמען שאין ביד האדם כלל להרוג את עצמו אם לא נגזר עליו שיהרג

אם לא נגזר עליו שיהרג. וז"ל חובת הלבבות שער הבטחון פרק ד': "וכן אין ראוי לאדם להכנס בסכנות, בבטחונו על גזרת הבורא וכו', שימות ויהיה הוא הממית את עצמו והוא נתבע על זה, כאילו המית זולתו מבני אדם, אף על פי שמותו על הדרך ההיא בגזרת אלקים וברשותו, וכבר הזהירנו שלא להמית שום אדם וכו'" — עיי"ש.

בפרק "מי שמת" משמע דא"א שיחלה האדם בפשיעה רק ע"י צנים ופחים, וצ"ע ודברי תוס' צ"ע גם מה שסיימו, דצינים ופחים לעולם לא יבואו עליו באונם, תימה, דאטו מי לא משכחת שגשרפו ביתו ובגדיו בימי הקור? וצ"ע. ועיין פרק מי שמת (ב"ב קמ"ד